

4de Adventszondag 2018: *Rorate*

Rorate Coeli...

Levavi, Populus Sion, Gaudete, Rorate...

Ik kan mij niet beroepen op het feit dat ik die Latijnse namen van de Adventsliturgie niet heb gekend... zoals de voorbereidende groep liet weten. Want ik ben van tijdens de oorlog en van voor het Vatikaans concilie...

Rorate Coeli heb ik nog in het Latijn meegezongen, met veel smaak en overgave, ik ging op in die zangerige muziek en rijke beeldspraak: Opent u, hemelen, dat de wolken de Rechtvaardige mogen doen regenen...

Ik vroeg om het live eens te horen zingen... en Inge aanvaardde het.

Deze adventszondag staat in het teken van de ontmoeting, wel bepaald de Visitatie of het bezoek van Maria aan haar nicht Elisabeth.

Ontmoeting... sterk aanwezig in Jesaja 45: *Opent u hemelen,*

Aarde, open uw schoot en laat het heil ontbloeien, en ontkiemen de gerechtigheid.

Maar die vermelding van de aarde die zich opent staat niet in het lied *Rorate*... Jammer... Nochtans is die ontmoeting tussen hemel en aarde juist essentieel, ze is immers vruchtbaar...

Eens heb ik dat beeld reëel meegemaakt. Een jaar of negen geleden was ik met een groep in de Libische woestijn tijdens de Goede Week. Voor de Paaswake werd onder een prachtige sterrenhemel een groot vuur aangestoken, de vlammen laaiden zo hoog, ze leken wel het firmament te raken. En plots begon het te regenen, zo zacht en zo mild, eventjes maar, juist genoeg om een ontmoeting tussen hemel en aarde waar te nemen... een warme zoen van leven...

Laten we nu het Lucasevangelie aan het woord, hoe Maria haar nicht Elisabeth tegemoet komt. Ik nodig jullie uit om de aankondigingen van de geboorte van Johannes en Jezus aandachtig te beluisteren, om beurten voorgelezen door een man en een vrouw, geschrinkt en verweven met de toespraak.

Aankondiging van de geboorte van Johannes

In de dagen van Herodes, koning van Judea, leefde er een priester Zacharias geheten, die behoorde tot de klasse van Abia. Hij had een vrouw uit de dochters van Aäron en haar naam was Elisabet. Beiden waren rechtvaardig in Gods ogen en leefden onberispelijk volgens alle geboden en voorschriften van de Heer. Zij hadden geen kinderen, want Elisabet was onvruchtbaar en beiden waren al op gevorderde leeftijd. Toen Zacharias voor God als priester mocht optreden omdat zijn klasse de beurt had, geschiedde het, dat hij, zoals onder de priesters gebruikelijk was, door het lot werd aangewezen om de tempel des Heren binnen te gaan en het wierookoffer op te dragen. Het gehele volk stond op het uur van het wierookoffer buiten te bidden. Er verscheen hem een engel des Heren, staande aan de rechterkant van het wierookaltaar. Toen Zacharias hem zag, ontstelde hij en werd door vrees bevangen. Maar de engel sprak tot hem: 'Vrees niet Zacharias, want uw bede is verhoord; uw vrouw Elisabet zal u een zoon schenken, die gij Johannes moet noemen. Ge zult verheugd zijn en het uitjubelen en vele mensen zullen zich over zijn geboorte verblijden. Hij zal groot zijn in de ogen van de Heer; wijn of sterke drank zal hij niet drinken, en nog in de schoot van zijn moeder zal hij met de heilige geest vervuld worden. Vele zonen van Israël zal hij terugbrengen tot de Heer, hun God. Hij zal voor Hem uitgaan met de geest en de kracht van Elia om de gezindheid van de vaders te doen terugkeren in de kinderen en de ongehoorzamen te brengen tot de gesteltenis van de rechtvaardigen en zo voor de Heer een welbereid volk te vormen.'

(Lc 1, 5-17)

Enkele accenten uit het verhaal:

Een man, Zacharias genaamd, priester van dienst in de tempel van Jeruzalem, volbrengt vol ontzag het ritueel van het wierookoffer in het Heilige (niethet Heilige der Heiligen, dar mocht enkel de Hogepriester éénmaal in het jaar binnen). Een Engel belooft hem een zoon, al is hij oud en zijn vrouw al lang onvruchtbaar. *Vrees niet*, Zacharias ! Uw zoon zal de mensen tot de gesteltenis van *rechtvaardigen* brengen.

Een Engel in de Tempel, naast het altaar, in volle liturgie...

En hoe ging het bij Maria ?

DE BOODSCHAP VAN GABRIËL AAN MARIA

In de zesde maand werd de engel Gabriël van Godswege gezonden naar een stad in Galilea, Nazaret, tot een maagd die verloofd was met een man die Jozef heette, uit het huis van David; de naam van de maagd was Maria. Hij trad bij haar binnen en sprak: 'Verheug u, Begenadigde, de Heer is met u!' Zij schrok van dat woord en vroeg zich af, wat die groet toch wel kon betekenen. Maar de engel zei tot haar: '*Vrees niet* Maria, want gij hebt genade gevonden bij God. Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen, die gij de naam Jezus moet geven. Hij zal groot zijn en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden. God de Heer zal Hem de troon van zijn vader David schenken en Hij zal in eeuwigheid koning zijn over het huis van Jakob en aan zijn koningschap zal nooit een einde komen. (Lc 1,26-33)

Dezelfde Engel Gabriël wordt gezonden naar het stadje Nazareth in Galilea, een tegenpool van Jeruzalem, bij een jong meisje.

Hij treedt bij haar binnen in huis, in haar kamer zoals de Vlaamse Primitieven het ons zo graag tonen. Maria is er alleen, leest een boek (de Thora of de Profeten?) en mediteert, in stilte... Wat een verschil met het sacrale Tempelgebeuren!

Vrees niet, Maria, je zoon zal je Jezus noemen, God brengt heil...

En nu het antwoord, zowel van Zacharias als van Maria. Een groter contrast kan je je niet inbeelden...

Maar Zacharias zei tot de engel: 'Hoe kan ik dat weten? Ik ben oud en ook mijn vrouw is reeds op jaren.' De engel antwoordde hem: 'Ik ben Gabriël die voor Gods aangezicht staat, en ik ben gezonden om tot u te spreken en u deze blijde boodschap aan te kondigen. Zie, gij zult zwijgen en niet in staat zijn te spreken tot de dag waarop dat zal gebeuren, omdat ge mijn woorden niet geloofd hebt; deze zullen echter op hun tijd in vervulling gaan.' Intussen stond het volk op Zacharias te wachten en ze verwonderden zich dat hij zo lang in het heiligdom bleef. Toen hij naar buiten kwam, was hij niet bij machte tot hen te spreken en zij begrepen, dat hij in het heiligdom een verschijning gezien had. Maar omdat hij stom bleef, kon hij slechts tegen hen gebaren. Toen de tijd van zijn tempeldienst om was, ging hij naar huis terug (Lc 1, 18-23)

Wat baat het, Zacharias, dat je rechtschapen bent, alle wetsvoorschriften vervult, vroom naar de Tempel gaat, er je liturgische dienst volbrengt met veel devotie, terwijl je het woord van hoop en vertrouwen niet hoort, laat staan aanvaardt ?

Zacharias zei immers tot de Engel: 'Hoe kan ik dat weten? Ik ben oud en ook mijn vrouw is reeds op jaren'

Zacharias, je blijft opgesloten in je gemis... je zal zelf geen woord meer kunnen uitspreken, het zou immers krachteloos zijn...

En Maria ?

Maria echter sprak tot de engel: 'Hoe zal dit geschieden, daar ik geen gemeenschap heb met een man?' Hierop gaf de engel haar ten antwoord: 'De heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal wat ter wereld wordt gebracht heilig genoemd worden, Zoon van God. Weet, dat zelfs Elisabet, uw bloedverwante, in haar ouderdom een zoon heeft ontvangen en, ofschoon zij onvruchtbaar heette, is zij nu in haar zesde maand; want voor God is niets onmogelijk.' Nu zei Maria: 'Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.' En de engel ging van haar heen.
(Lc 1,34-38)

De enige vraag die je stelt, Maria, is er een van gezond verstand, niet van wantrouwen... Je zegt niet: Hoe *kan* dat geschieden ? je vraagt: Hoe *zal* dat geschieden ?

(Zacharias zei: Hoe *kan* ik dat weten?)

Tegen alle waarschijnlijkheid in, krijg je weliswaar het teken van Elisabeths zwangerschap, een teken waar je ook niet aan twijfelt...

en enige tijd later werd zijn vrouw, Elisabet, zwanger. Zij hield zich vijf maanden lang verborgen en daarna sprak zij: 'Dit heeft de Heer voor mij gedaan toen het Hem behaagd had mijn schande bij de mensen weg te nemen.'
(Lc 1,24-25)

Bij het lezen van deze passage (en ik had dat nooit opgemerkt...) viel het mij op hoe Elisabeth zich opsluit, zich verbergt, gekwetst door zoveel jaren verdriet en gemis, en pijn om de schande kinderloos te zijn... Vijf maanden lang houdt ze zich verborgen, tot haar zwangerschap zichtbaar wordt. Ze dacht waarschijnlijk dat niemand haar zou geloven als ze het zou vertellen.

Maria heeft een heel andere houding...

In die dagen reisde Maria met spoed naar het bergland, naar een stad in Judea. (Lc 1, 39)

In Lucas' tekst staat er in het Grieks: meta spoudès. Leuk, hé ?

Bergop naar Judea, naar Ein Karem, op 6 km van Jeruzalem (volgens de traditie...)

Zij ging het huis van Zacharias binnen en groette Elisabet. Zodra Elisabet de groet van Maria hoorde, sprong het kind op in haar schoot; Elisabet werd vervuld met de heilige Geest en riep met luide stem uit: 'Gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot. Waaraan heb ik het te danken, dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt? Zie, zodra de klank van uw groet mijn oor bereikte, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. Zalig zij die geloofd heeft, dat tot vervulling zal komen wat haar vanwege de Heer gezegd is.'
(Lc 1, 40-45)

Nu je het geloof en vertrouwen bij Maria waarneemt kom je eindelijk naar buiten, Elisabeth, uit je beslotenheid. Het is jouw kind, Johannes de Voorloper, die je de weg tot overgave opent. Terwijl jij, Maria, bij zoveel vreugde, je jubel nu uitzingt. Je geluk overstijgt alle grenzen, straalt over heel Israël: Heilig is zijn Naam, Hij die zich Israël aantrekt, barmhartig van geslacht tot geslacht!

MAGNIFICAT

En Maria sprak: 'Mijn hart prijst hoog de Heer, van vreugde juicht mijn geest om God mijn redder: daar Hij welwillend neerzag op de kleinheid zijner dienstmaagd. En zie, van heden af prijst elk geslacht mij zalig omdat aan mij zijn wonderwerken deed Die machtig is, en heilig is zijn Naam. Barmhartig is Hij van geslacht tot geslacht voor hen die Hem vrezen. Hij toont de kracht van zijn arm; slaat trotsen van hart uiteen. Heersers ontnemt Hij hun troon, maar Hij verheft de geringen. Die hongeren overlaadt Hij met gaven, en rijken zendt Hij heen met lege handen. Zijn dienaar Israël heeft Hij zich aangetrokken, gedachtig zijn barmhartigheid voor eeuwig jegens Abraham en zijn geslacht, gelijk Hij had gezegd tot onze vadersen.' Nadat Maria ongeveer drie maanden bij haar gebleven was, keerde zij naar huis terug. (Lc 1, 46-56)

Ik kan het niet laten om dit kunstwerk te tonen dat we in het museum van Palermo zagen in juni... Hoe deze twee vrouwen vol schroom hun handen spreiden over de belofte die hun werd geschonken, toekomst van vlees en bloed...

Ik las toevallig bij Kerknet dat het vers dat in 2018 de meeste reactie uitlokte van lezers wereldwijd, in Jesaja hoofdstuk 41, vers 10 staat, dat zo mooi past bij de Jesaja tekst van deze Advent.

Wees niet bang, want Ik ben bij je. Vrees niet, want ik ben je God. Ik zal je sterken, Ik zal je helpen, je steunen met mijn onoverwinnelijke rechterhand.

Zou het niet zijn, dat we die boodschap hard nodig hebben ? Is er niet veel vrees, angst, wantrouwen, ontmoediging in deze tijden ? Ik hoef echt niet er een catalogus van te maken, iedereen kan die voor zichzelf opmaken, helaas !

Ik ben een boek aan het lezen, dat bij toeval of wonder, een soort antwoord geeft aan die bedenking : *Le christianisme n'existe pas encore*, van Dominique Collin (een dominikaan...) *Het christendom bestaat nog niet...* Bladzijde na bladzijde schrijft hij hoe weinig de christenen vertrouwen hebben in het woord dat hun wordt gegeven. Zijn leidmotief: een christen krijgt als boodschap *"Voor jou opent zich een toekomst die van je verleden verschilt: je toekomst is je bestaan dat komt"*. Kome wat komt... peut-être... dat klinkt als een hoopvol refrein. Kome wat komt, als een wens, niets anders dan het gebed om de komst van het Rijk Gods...

Christen zijn is niet alleen rechtschapen zijn, het goede volbrengen, naastenliefde beoefenen, rechtvaardigheid nastreven, delen... Ja, dat kan, dat mag en dat moet. Maar de kern, het hart van het christen-zijn ligt elders: Christen zijn is zich onvoorwaardelijk overgeven aan de belofte van een toekomst. Neem nu Zacharias en Maria...

In deze gemeenschap heb ik al zoveel keren ondervonden hoeveel engagement waargemaakt wordt, hoeveel inzet in alle domeinen, alle lagen van de bevolking, jong en oud, armen, zieken, eenzamen, mensen met trauma's, gemarginaliseerden... tot en met de natuur en de hele planeet.

En af en toe, vergeef het me, voel ik op die achtergrond van edelmoedige inzet, soms, hier en daar, een vleugje disharmonie... Een tekort, een gemis, ja, laten wij het radicaal noemen, een gebrek aan geloof.

En deze advent kondigt ons juist alleen maar dit: Vrees niet ! Geloof in het *Rorate coeli* !

Dauwt hemelen, de Gerechte en Troost elkaar, mijn volk !

Ontgoocheld? Vrees niet

Ontmoedigd? Vrees niet !

Gefrustreerd? Vrees niet !

Onbegrepen? Vrees niet!

Verraden? Vrees niet !

Gedesillusioneerd? Vrees niet!

Eind je krachten? Vrees niet !

Je twijfelt? Vrees niet!

Geen inspiratie meer? Vrees niet

Depressief? Vrees niet!

Gevoel te vechten tegen de bierkaai? Vrees niet !

Sta op, je geloof heeft je gered!

En om te besluiten, nog dit:

We zijn verhuisd... en ik verzeker jullie, je hele leven passeert de revue...

Enkele dagen geleden vond ik tussen al mijn papieren, een kaartje, daterend van 1988. Ik verkeerde toen in een pijnlijk rouwproces... Het was gestuurd door een vriend priester, een van mijn referentiefiguren. Dat ik die kaart tegenkwam vind ik geen toeval, je zal begrijpen waarom.

Er staat immers op die kaart een afbeelding van de profeet Jesaja, uit de collegiale Ste Foy in Conques, op de weg naar Compostella. Met de boodschap zo actueel:

Echt, Jesaja werd in een hoekje geduwd.

Maar van uit die plek spreekt zijn blik ons nog aan.

Tegen jou zegt hij ook: *Geloof in de toekomst die in u is gelegd*

Vrees niet, Kome wat komt!

En nu nog een Kerstcadeautje... een visitekaartje, nee, een **Visitatie**kaartje:

Monique de Buck

De Lier, 23 december 2018

Referenties

COLLIN Dominique, *Le christianisme n'existe pas encore*, forum/salvator, Paris, 2018

Met dank aan Kris Demeulenare, medereizigster naar Sicilië, voor de foto van de Visitatie
(museum van Palermo)